

Asia: VN/9978/2024

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä

Lausunnonantajan lausunto

Määritelmät. Näkemyksenne asetusluonnoksen 2 §:n määritelmistä (esim. ovatko määritelmät selkeät, onko tarvetta lisätä määritelmiin jokin käsite?)

Kyllä

Perustelut:

Määritelmät ovat sinänsä hyvä asia ja on hyvä, että koko asetuksessa käytetään samoja termejä.

Termeinä järjestäminen ja toteuttaminen aiheuttaa hämmennystä, tarkempi määrittely olisi tärkeää (kohta 3).

Julkiset ja yksityiset toimijat pitäisi määritellä pykälässä 2. Sisältävätkö julkisen sosiaalihuollon pykälät myös julkisen/hyvinvointialueen lukuun sosiaalipalveluja tuottavat yksityiset vai määritelläänkö tämänkin tuotantotavan käyttöoikeudet yksityisiä toimijoita koskevissa pykälissä?

Esityksen mukaan 4) potilasyhteenvedolla tarkoitetaan terveydenhuollossa potilasasiakirjoille kirjattuja potilaan keskeisiä terveystietoja, jotka sisältävät tiedot diagnooseista ja käyntisyistä, riskeistä, lääkityksestä, kuvantamistutkimuksista, laboratoriotuloksista, toimenpiteistä, rokotuksista, fysiologisista mittauksista ja potilaan toimintakyvystä. Potilasyhteenvedon koostaminen vaatii tietojärjestelmiltä paljon ja siksi pitäisi tarkemmin tietää aikataulu, jolloin potilastietojärjestelmässä pitää olla potilasyhteenveto ja pitääkö siinä olla kaikki em. kohdat kuvattuna. Miten eri käyttäjien käyttöoikeudet potilastietoihin vaikuttavat potilasyhteenvetoon? Onko siinä mahdollista rajata tietoja käyttöoikeuksien mukaan? Esimerkiksi psykologi ei tarvitse kaikkea samaa tietoa kuin terveyskeskuslääkäri. Potilasyhteenveto on sinänsä hyvä ehdotus ja oikein muodostuneena palvelee käyttäjiään.

6) terveys- ja hoitosuunnitelmalla terveydenhuollossa potilaalle laadittavaa, terveydenhuollon potilaan hoidon kokonaisvaltaiseen koordinointiin tarkoitettua suunnitelmaa, jota ylläpidetään valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen tiedonhallintapalvelun avulla. Terveys- ja hoitosuunnitelma on myös kannatettava ehdotus, mutta siinäkin on tärkeää huomioida toteutuksessa käytäntöön liittyvät asiat kuten käyttöoikeuksien vaikutus terveys- ja hoitosuunnitelmiin sekä terveys- ja hoitosuunnitelman ajantasaisuus.

7) päävastuullisella palvelunantajalla yksityisen sosiaali- tai terveydenhuollon palvelunantajaa, jonka yhteydessä voi toimia muita palvelunantajia. Tämä on hyvä ehdotus, koska myös julkisesta terveydenhuollosta tehtävällä Kanta-haulla potilas harvoin osaa kertoa, kenen yksittäisen rekisterinpitäjän tietoja haetaan vaan hän kertoo ”palvelutuottajan nimen”.

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko terveydenhuollon käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin tarkoituksenmukaiset (18 §)?

Kyllä

Perustelut:

On erittäin hyvä, että asiakastietolain 53 §:n mukaisessa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisessä palvelussa on laaja-alaisen terveystietojärjestelmän järjestämisen ja toteuttamisen tehtävässä sosiaalihuollon yhteydessä annettavissa terveystietojärjestelmissä käyttöoikeus myös tiettyihin sosiaalihuollon tietoihin ilman erillistä luovutuslupaa. Erityisesti iäkkäiden ja päihde- ja riippuvuustyön kohdalla parannus aiempaan on merkittävä. Laaja-alaista terveystietojärjestelmän toteuttamisen työtä tekevät esimerkiksi terveyskeskuslääkärit, jotka hoitavat asumispalveluyksikön asiakkaita saavat käyttää asiakastietoja ilman luovutuslupaa. Nämä asiakastiedot ovat välttämättömiä, jotta terveyskeskuslääkärit voivat tehdä sote-yhteistä työtä.

18 § mukainen ehdotus on kokonaisuudessaan hyvä ja tukee sosiaali- ja terveydenhuollon välistä yhteistyötä. Asiakkaana oleva henkilö on kuitenkin monessa palvelussa samaan aikaan sekä potilaana, että asiakkaana. Käyttöoikeuksilla on tärkeää rajata, että terveydenhuollon ammattilaiset näkevät riittävästi tietoa, mutta välttyvät turhan tiedon näkemiseltä.

Asiakastietojen välttämättömyys eri työtehtävissä ja palveluissa ei ole riippuvainen siitä, onko tiedot saatu asiakkaan antaman luovutusluvan perusteella vai ilman luovutuslupaa erityistilanteissa, vai onko kyse sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisestä palvelusta. Tämän huomioiminen on tärkeää.

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko sosiaalihuollon käyttöoikeudet potilastietoihin tarkoituksenmukaiset (19 §)?

Kyllä

Perustelut:

On hyvä korostaa, että yhteistä palvelua annetaan myös esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvolassa, jos sosiaalihuoltolain 26 §:n mukaisen kasvatus- ja perheneuvonnan lisäksi toimintayksikössä on päätetty antaa myös terveydenhuoltolain mukaista palvelua. Muuten voi herättää väestössä ihmettelyä, miksi potilastietoja tarvitaan. Lisäksi termi muut annettavan palvelun kannalta välttämättömät tiedot on epäselvä, eli mitä tällä tarkoitetaan ja kumpi toimija, sosiaalihuolto vai terveydenhuolto, arvioi välttämättömyyden?

Luovutusluvan kohdentaminen. Onko ehdotus luovutusluvan kohdentamisesta asiakkaan näkökulmasta ymmärrettävä ja selkeä?

Kyllä

Perustelut:

On kuvattu kattavasti ja tämä kohta on erittäin tärkeä, jotta asiakkaat osaavat antaa tarvittavat luovutusluvat. Huomioitava, että, asiakas ei välttämättä ymmärrä mihin kaikkeen lupa annetaan. Sotepalveluiden toimintaa on vaikea hahmottaa, ja lisäksi esim. kotihoitoa ei välttämättä mielletä sosiaalihuolloksi.

Luovutusluvan kohdentaminen. Vastaako luovutusluvan kohdentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan tarpeita?

Kyllä

Perustelut:

Tarvitaan selkokielistä materiaalia, jotta asiakkaita osataan ohjata.

Luovutusluvan kohdentaminen. Onko luovutusluvan mukainen lupien kohdentaminen toteutettavissa esitetyllä tavalla asiakas- ja potilastietojärjestelmiin (huomioiden sekä uusien tietorakenteiden mukaisesti tallennetut tiedot että aiemmin tallennetut tiedot)?

Ei

Perustelut:

Haasteena tietojärjestelmien päivitykset, vanhat tietorakenteet- ja sisällöt.

Arvionne asetuksen mukaisen luovutusluvan tietojärjestelmätoteutukseen tarvittavasta ajasta ja kustannuksista:

-

Muita kommentteja asetusluonnoksesta:

6 §:ää pitäisi yhdenmukaistaa ja selkeyttää vielä siten, että yksityisen sosiaalihuollon työtehtävissä on oikeus sosiaalihuollon asiakkuustietoihin palvelunjärjestäjän rekisterissä, kun toteutetaan palvelua hyvinvointialueen lukuun ja muiltakin osin täysin vastaavaksi kuin julkisen sosiaalihuollon palvelun toteutuksen tehtävissäkin toimiville, jotta palveluntoteutuksen vaiheessa saadaan riittävät asiakastiedot ja pystytään turvaamaan asiakasturvallisuus.

Tämä lausunto on Varsinais-Suomen hyvinvointialueen varsinainen lausunto. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen RRP-hanke lausunut erillisesti kuntien liikuntaneuvojista.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen lausunnon antajat:

hallintoylilääkäri Jutta Peltoniemi

sosiaalityön johtaja Soile Merilä

hankejohtaja Marianna Heikkilä

Mäkelä Sanna-Maaria

Varsinais-Suomen hyvinvointialue - hallintoylilääkäri Jutta Peltoniemi,
sosiaalityön johtaja Soile Merilä, hankejohtaja Marianna Heikkilä